

ISSN 3041-15-13 (Online)

<https://doi.org/10.28925/2518-766X.2024.9>

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

№ 9

Музичне мистецтво
В ОСВІТОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ
Musical Art in the Educological Discourse

Науковий журнал

Рік заснування – 2016

Виходить один раз на рік

The year of foundation: 2016

Frequency: annual

Київ – 2024 – Kyiv

Засновник та видавець

Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Науковий журнал

«Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі»
включено до переліку наукових фахових видань України
(категорія «Б»), у яких можуть публікуватися результати
дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук у галузях:

011 — Науки про освіту (затверджено наказом Міністерства
освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Рік заснування — 2016
Виходить один раз на рік

ISSN Online 3041-15-13

Офіційний сайт:
<http://mmod.kubg.edu.ua>

Рекомендовано до оприлюднення на вебсайті
Вченою радою Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
(протокол № 2 від 27.02.2025)

Редакційна колегія

Головний редактор:

Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор (Україна).

Заступник головного редактора:

Хоружа Л.Л., доктор педагогічних наук, професор (Україна).

Відповідальний секретар:

Мережко Ю.В., кандидат педагогічних наук (Україна).

Члени редакційної колегії:

Ніцца Давидович, доктор наук, професор (Ізраїль);
Рівка Вадмани, професор (Ізраїль);
Ядвіга Укхіла-Зроскі, доктор хабілітований,
професор (Республіка Польща);
Реброва О.Є., доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Єжова О.В., доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Савченко Л.О., доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Лобова О.В., доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Тушева В.В., доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Андрейко О.І., доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
Попович Н.М., доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
Ткач М.М., кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
Бондаренко Л.А., кандидат педагогічних наук (Україна).

**Науковий журнал зареєстровано
в міжнародних наукометричних системах:**
Google Scholar, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals
Directory, Національна бібліотека України
імені В.І. Вернадського, Бібліометрика української науки.

Адреса редакції:
бул. І. Шамо, 18/2, м. Київ, 02154
email: kmno.fmmh@kubg.edu.ua

© Автори публікацій, 2024
© Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка, 2024

ISSN 3041-15-13 (Online)
<https://doi.org/10.28925/2518-766X.2024.9>

Founder and publisher:

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
Kyiv, Ukraine

The scientific journal

“Musical Art in the Educological Discourse”
has been included in the List of Scientific Professional Editions
of Ukraine (category “B”), in which the results of dissertations
for Doctor and Candidate of Sciences degree can be published
in the field of study: **011 — Education Sciences**
(approved by the Order of the Ministry of Education
and Science of Ukraine No. 886 dated 02.07.2020).

The year of foundation: 2016
Frequency: annual

ISSN Online 3041-15-13

Official site:
<http://mmod.kubg.edu.ua>

Recommended for publication on the website
by the Academic Council of Borys Grinchenko
Kyiv Metropolitan University
(Rec. No. 2 dated 27.02.2025)

Editorial Board Members

Editor-in-Chief:

Oleksiuk O. M., Doctor of Education, Professor (Ukraine)

Deputy Editor-in-Chief:

Khoruzha L. L., Doctor of Education, Professor (Ukraine)

Executive Secretary:

Merezhko Yu. V., PhD in Education (Ukraine)

Editorial Board:

Nitza Davidovitch, Doctor of Sciences, Professor (State of Israel);
Rivka Wadmany, Professor (State of Israel);
Yadвига Ukhila-Zroski, Professor, Habilitated Doctor
(Republic of Poland);
Rebrova O. E., Doctor of Education, Professor (Ukraine);
Yezhova O. V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine);
Savchenko L. A., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine);
Lobova O. V., Doctor of Education, Professor (Ukraine);
Tusheva V. V., Doctor of Education, Professor (Ukraine);
Andreyko O. L., Doctor of Education, Associate Professor (Ukraine);
Popovych N. M., Doctor of Education, Associate Professor (Ukraine);
Tkach M. M., Candidate of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine);
Bondarenko L. A., Candidate of Pedagogical Sciences (Ukraine)

**The scientific journal is registered
in international scientometric databases:**
Google Scholar, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory,
Vernadsky National Library of Ukraine,
Bibliometrics of Ukrainian Science.

Address of the editorial office:
18/2 I. Shamo Blvd, Kyiv, 02154,
email: kmno.fmmh@kubg.edu.ua

© Authors of publications, 2024
© Borys Grinchenko Kyiv
Metropolitan University, 2024

ISSN 3041-15-13 (Online)
<https://doi.org/10.28925/2518-766X.2024.9>

Гмиріна Світлана Вікторівна,

старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
s.gmyrina@kubg.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3549-2207>

Точкова Світлана Сергіївна,

викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
s.tochkova@kubg.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6356-7619>

Ланіна Тетяна Олександрівна,

старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
t.lanina@kubg.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4708-0197>

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕСТРАДНОГО СПІВАКА НА ЗАНЯТТЯХ ВОКАЛУ

У статті розкрито проблему формування виконавської майстерності майбутнього естрадного співака як основи його професіоналізму. Авторами опрацьовано та проаналізовано науково-методичну літературу, що висвітлює сутність музично-виконавської майстерності, специфіку й складові вокально-виконавської майстерності, а також основні етапи та принципи її формування в майбутніх естрадних співаків на заняттях з вокалу. З'ясовано, що вокально-виконавська підготовка є тим потужним важелем, що сприяє формуванню виконавської майстерності майбутнього естрадного співака, оскільки містить практично-творчі види діяльності, спрямовані на накопичення спеціальних знань щодо роботи вокального апарату, здобуття вмінь щодо оволодіння вокальною технікою, а також на набуття особистісно-професійних якостей та цінностей. Обґрунтовано компетентнісний підхід як такий, що спрямований на комплексний розвиток та вдосконалення основних вокально-виконавських умінь у майбутнього естрадного співака й узгодженість комплексу професійних знань, необхідних для майбутньої виконавської діяльності. Авторами окреслено основні сутнісні складові виконавської майстерності майбутнього естрадного співака, зокрема такі, як виконавська техніка, індивідуальна сольна манера, образно-емоційна виразність, інтерпретація, артистизм, виконавська культура тощо. Наголошено на вагомості неперервності, самовідданості, самодисципліни, а також прагненні до самовдосконалення й самовираження на шляху набуття виконавської майстерності здобувачем музичної освіти. Власне виконавську майстерність естрадного співака автори трактують як володіння високим рівнем виконання, що характеризується гармонійним поєднанням його технічної складової (досконале володіння співаком всім арсеналом вокальної виконавської техніки) із здатністю до глибокого проникнення в сутність вокального твору з подальшим переживанням його художньо-образного змісту та переконливим артистичним втіленням у реальному цікавому та неповторному звучанні. Наголошено, що формування виконавської майстерності в майбутніх здобувачів музичної освіти є необхідною ланкою процесу успішного становлення музичних талантів і забезпечення їхньої майбутньої професійної кар'єри в галузі естрадного вокального мистецтва.

Ключові слова: виконавська майстерність, естрадний співак, здобувачі музичної освіти, вокальна техніка, виконавська інтерпретація.

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024

© Гмиріна С., Точкова С., Ланіна Т., 2024

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Естрадне вокальне мистецтво, незважаючи на порівняно недовгий шлях свого розвитку в світовій художній культурі, займає окрему нішу як унікальне мистецьке явище з своєрідною виконавською стилістикою й естетикою. Безсумнівно, мистецтво естради є одним із найбільш поширених і популярних мистецьких явищ сучасності.

У нашій країні сьогодні існує значний перелік закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку професійних естрадних виконавців. Утім, вокально-виконавська підготовка майбутніх фахівців з естрадного співу належить до числа мало розроблених галузей, з обмеженим обсягом навчально-методичної літератури, що висвітлює проблеми становлення та виховання естрадного співака. Зазначене свідчить про нагальність розв'язання питання щодо врівноваження теорії з практикою в цій галузі та загальне зміцнення системи виховання майбутніх естрадних співаків у нашій державі. Зважаючи на це, доволі актуальною видається проблема формування виконавської майстерності майбутніх естрадних співаків на заняттях вокалу, інтерес до якої значно посилюється останніми десятиріччями серед українських і зарубіжних вчених.

Як свідчить **аналіз останніх наукових досліджень і публікацій**, обрана нами проблема в сучасній науково-методичній літературі висвітлена багатовекторно. Зокрема, на сьогодні існує низка ґрунтовних науково-методичних досліджень у галузі вокального естрадного виконавства, які висвітлюють: ретроспективні тенденції розвитку мистецтва естради (М. Мозговий, Т. Рябуха, В. Плахотнюк, В. Чепеленко та ін.); методичний спектр підготовки сучасного вокаліста-естрадника (Ю. Дерський, О. Довгань, С. Кишакевич, К. Лінклейтер, О. Мальцева, С. Рігс, Н. Фоломеева, Г. Стець та ін.); стилістичні особливості естрадного вокального мистецтва (Н. Дрожжина, Г. Гаранян та ін.); технічне забезпечення процесу підготовки та публічного виступу естрадного вокаліста (А. Карягіна, В. Мельниченко, А. Нісбетт, В. Откидач та ін.); історичні підвалини розвитку естрадно-джазового виконавства (Дж. Коллієра, Ю. Кінуса, А. Коннікова, Л. Прохорова, З. Рось, Т. Самая та ін.); методику розвитку імпровізаційності (А. Бабенкова, І. Бриль, Л. Глухов, В. Григорьев, Ю. Маркін, Н. Сродних, О. Степурко, Є. Шпаковська та ін.); основи акторства та готовність до концертного виступу (І. Богданов, Н. Дрожжина, В. Зайцев, Л. Красовська, Т. Цветкова та ін.) тощо.

Різні аспекти формування й удосконалення виконавської майстерності здобувачів вищої освіти в процесі вокально-виконавської підготовки знайшли відображення у наукових працях Л. Ва-

силенко, І. Грищенко, О. Єрошенко, О. Мамикіної, Ю. Мережко, В. Моляко, С. Одайник, О. Олексюк, Г. Панченко, Н. Фоломеевої, В. Чернія та інших. Проте питання щодо формування виконавської майстерності майбутнього естрадного співака в класі вокалу мають доволі фрагментарний рівень віддзеркалення, без належної систематизації в науково-педагогічній літературі.

Мета статті полягає у розгляді основних принципів формування виконавської майстерності майбутнього естрадного співака на заняттях вокалу в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Формування виконавської майстерності естрадного співака є складним, багатоплощинним процесом, розгляд якого вимагає перш за все фокусування дослідницької уваги на понятті «майстерність», яке є центральним і базовим у досягненні високого рівня професіоналізму виконавця та виступає запорукою його подальшої успішної творчої самореалізації. Так, традиційним в українському глумачному словнику є трактування майстерності як умілості, вправності, досконалості або високого рівня виконання роботи чи твору. Поряд із цим термін «майстер» трактується як фахівець, що досяг високого мистецтва у своїй справі.

Видається цікавим, що власне поняття «майстерність» досить недавно (починаючи з ХХ ст.) починає використовуватися як ознака фахівців творчих професій — музикантів, художників, поетів, акторів тощо. До означеного часу цей термін був притаманний ремісничим професіям кухара, шевця, кравця та інших, де вживався в значенні «кращий у своїй справі».

Широкого розповсюдження термін «майстерність» здобув у педагогічних науках. Аналіз науково-педагогічної літератури останніх десятиліть свідчить про незгасний інтерес вчених щодо дослідження категорії «педагогічна майстерність» та багатомірне висвітлення її. Якщо стисло характеризувати розуміння майстерності вчителя в педагогічній науці, то однозначно на перший план виходить діяльнісна складова. Тобто педагогічна майстерність розглядається педагогічною наукою як феномен, що проявляється в діяльності викладача та формується безпосередньо в ній. У межах наших наукових пошуків цінною є думка авторів педагогічних праць щодо сутності педагогічної майстерності (І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос, О. Самещенко, В. Семиченко, Н. Тарасевич, Л. Кайдалова, Н. Щокіна, Т. Вахрушева та ін.), яку вони вбачають в особистісних якостях викладача, які, власне, породжують його педагогічні дії та впливають на педагогічні рішення, забезпечуючи успішність результатів у цілому.

Видатний український вчений, фундатор розробки проблематики педагогічної майстерності І. Зязюн вбачав сутність її в активній позиції викладача, у його здатності до вияву творчої іні-

ціативи, базованої на власній системі цінностей. Він зазначав: «Майстерність — вияв найвищої форми активності особистості вчителя в професійній діяльності, активності, що базується на гуманізмі і розкривається в доцільному використанні методів і засобів педагогічної взаємодії у кожній конкретній ситуації навчання і виховання» [1, с. 29]. Критеріями ж майстерності педагога вчений визначає такі: доцільність (за спрямованістю); продуктивність (за результатами); діалогічність (характер стосунків з учнями); оптимальність (у виборі засобів) та творчість (за змістом діяльності).

Нам близьке переконання видатного вченого про те, що педагогічну майстерність слід розуміти як вияв власного «Я» в професійній діяльності та можливість самореалізовуватися в педагогічній діяльності, забезпечуючи саморозвиток учнів. Вагомим для нашого дослідження також є надана І. Зязюном дефініція педагогічної майстерності як комплекс особистісних властивостей, здатних забезпечувати самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі.

Про важливість рефлексії як складової майстерності наголошують сучасні українські дослідники Л. Кайдалова, Н. Щокіна та Т. Вахрушева. Авторки зазначають, що «майстерність також полягає в здатності та вмінні зазирнути в себе, оцінити свої дії, стосунки з людьми, пізнати свій внутрішній світ, зрозуміти себе і разом з цим — в умінні бачити і розуміти те, як до тебе ставляться інші люди, як вони тебе розуміють» [2, с. 6]. Ми цілком поділяємо цю позицію авторів, оскільки вокально-творчий процес формування виконавської майстерності майбутнього естрадного співака неможливо уявити без рефлексивного компонента, що передбачає самозаглиблення та самоаналіз щодо досягнутих результатів.

Розглядаючи поняття «виконавська майстерність», яке утворилося від поняття «майстер-виконавець», варто окреслити такі лексеми, що складають його синонімічну близькість. Зокрема, це поняття «професіонал» (*лат. professio*) — кваліфікований фахівець, майстер у своїй професії; «митець» — знавець і майстерний виконавець своєї справи; «віртуоз» (*італ. virtuoso*) — досягнення найвищого ступеня майстерності у будь-якій діяльності; «ас» — великий майстер своєї справи тощо.

Наявність такого різноманіття в поняттєво-термінологічному апараті зумовлена, на наш погляд, багатогранністю та різноаспектністю досліджуваного поняття. Підтвердження цього судження знаходимо в публікаціях сучасної української вченої Н. Фаломеєвої, що присвячені дослідженню виконавської майстерності естрадного співака. Так, науковиця, відзначаючи широту та складність виконавської майстерності як цілісного явища у сфері естрадної вокально-ви-

конавської творчості, визнає виконавця-майстра професіоналом високого рівня виконавської культури, який осягнув природу вокально-виконавської діяльності та музично-художньої творчості, добре розбирається в стилях, жанрах і питаннях інтерпретації музичного твору та досконало користується можливостями свого голосу. Авторка детально окреслює перелік якостей, що дають змогу стати виконавцю-майстру «добре пізнаваним» або таким, що вирізняє його серед інших музикантів, називаючи серед них: володіння високою культурою ведення звуку та культурою інтонування; інтерпретаторські вміння; оригінальність тембру звучання голосу; наявність тонкого музичного смаку з характерною емоційною чуйністю; натхненність та артистизм виконання [3, с. 8].

Цікавим є підхід В. Антонюк щодо розуміння вокально-виконавської майстерності як високого ступеня володіння спеціалізованими технічними й інтонаційно-виразними навичками співу, який постійно удосконалюється, даючи змогу співакові ефективно керувати інтерпретаційними й емоційними процесами, а також швидко досягати якісного художньо-звукового результату [4, с. 12]. Поділяючи позицію В. Антонюк, підкреслимо, що в процесі формування виконавської майстерності на заняттях естрадного вокалу основними векторами в роботі з майбутнім співаком є: опанування технології звукоутворення та голосоведення, оволодіння вокальними прийомами й основами інтерпретації виконуваного твору, а також пошук індивідуальної сольної манери й емоційно-образної виразності виконання.

Безперечно, формування виконавської майстерності майбутнього естрадного співака на уроках вокалу — це тривалий процес, який передбачає плідну й цілеспрямовану сумісну роботу викладача зі студентом, базовану на чіткому розумінні слабких і сильних сторін останнього, а також на побудові індивідуального шляху розвитку в процесі вокально-виконавської підготовки. Тому ми цілком поділяємо думку В. Чернія з приводу того, що така майстерність не виникає одномоментно, а формується у ході тривалого навчання в закладі музичної освіти. Він переконаний, що на якість формування виконавської майстерності впливає ефективність організації навчального процесу, а саме:

— грамотно вибудована спільна навчальна та репетиційна діяльність педагога, концертмейстера й самого вокаліста задля досягнення високих виконавських результатів;

— мотивування вокаліста до систематичних занять з вокалу для удосконалення власних виконавських навичок;

— оптимальна організація роботи кожного учасника навчального процесу з урахуванням їхніх потреб, можливостей і здібностей;

— налагодження творчої взаємодії та сприятливої психологічної атмосфери усіх учасників навчального процесу;

— навчання вокаліста розуміння та донесення ним змісту вокального твору до слухачів за допомогою різних виконавських способів передачі художнього образу [5, с. 4–5].

Дійсно, питання створення оптимальних умов у навчальному процесі, орієнтованих на виховання самобутнього професійного вокаліста естради з урахуванням особливостей естрадного мистецтва, сьогодні є надважливим. Оскільки існує перелік недоліків щодо означеного процесу. Один з них пов'язаний із змістом профільних програм, які, як стверджує Т. Самая, мають багато сторонніх факультативних складових, що зовсім не пов'язані з профільними дисциплінами. Науковиця наполягає на тому, що: «Естрадний вокал завжди має розглядатися в синтезі трьох профільних дисциплін — вокалу, майстерності актора та хореографії, які при підготовці артиста-вокаліста естради мають опановуватися студентами з початку навчального процесу, а не підмінятися іншими дисциплінами» [6, с. 106]. Безумовно, у цьому заклик ми вбачаємо прагнення максимально звузити коло фахової підготовки артистів-вокалістів до суто вокальної. Однак, на нашу думку, це може значно збіднити майбутнього здобувача освіти в плані професіоналізму. Ось чому так важливо під час вокально-виконавської підготовки впроваджувати підходи та принципи роботи, що дадуть змогу оптимально сприяти формуванню досліджуваного феномену в студентів мистецьких факультетів закладів вищої освіти. Зокрема, Ю. Мережко наголошує, що традиційна система вокально-виконавської підготовки не охоплює всіх видів діяльності артиста-вокаліста, а отже потребує реалізації такого методологічного підходу, який міг би забезпечити інтеграцію мистецьких знань і був би спрямований на відшліфування умінь виконавської майстерності й оволодіння практичними методами та прийомами роботи [7, с. 71–74]. За нашим переконанням компетентнісний та міждисциплінарний підходи є такими, що спрямовують цей процес на набуття та практичне використання комплексу знань, умінь, навичок, виконавського досвіду, даючи змогу здобути не лише значний перелік вокально-виконавських компетентностей, а й загально-універсальних, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Основними принципами, на які має спиратися викладач вокалу при формуванні виконавської майстерності співака-естрадника, вважаємо такі: індивідуалізації; єдності технічного й емоційного розвитку; самостійності та систематичності в навчанні. Коротко окреслимо кожен із наведених принципів.

Принцип індивідуалізації, який передбачає постановку навчальних завдань і способів їх розв'я-

зання відповідно до індивідуальних особливостей студента, сприяє розумінню майбутнім співаком-естрадником власних сильних і слабких сторін, баченню індивідуального шляху самовдосконалення та усвідомлення власної самобутності. Зазначене свідчить про те, що індивідуалізація навчання спонукатиме студента до свідомого вибору сенсів навчання, самостійності та відповідальності за власні дії, навчальні результати.

Вагома роль у впровадженні принципу індивідуалізації належить викладачеві та його педагогічній підтримці, яка полягає в спільному зі студентом визначенні існуючих можливостей та переваг, а також визнанні певних перешкод (проблемних моментів), які стримують досягнення високих виконавських результатів. Така педагогічна підтримка стає можливою лише за умов побудови відносин «викладач — студент» на основі рівноправ'я, поваги та взаємодовіри.

Принцип індивідуалізації відіграє не останню роль у формуванні в студента-вокаліста індивідуально-творчої спрямованості, базою якої є стійкий інтерес і мотивація до навчання, прагнення до вдосконалення своєї вокально-виконавської вправності. Його впровадження у творчу взаємодію «вчитель — студент» безпосередньо впливає на підвищення виконавської самоцінності останнього, підсилюючи пошук до власної вокально-виконавської неповторності та самобутності. На думку Н. Дрожжиної, «якщо академічний і народний співак працює в рамках канону, то завдання естрадного співака — пошук свого власного звука, своєї характерно-оригінальної, легко упізнаваної манери співу» [8, с. 169]. Підтвердження цього знаходимо в монографії, присвяченій дослідженню вокальної естради як синтетичного явища в художній культурі України ХХ–ХХІ ст., авторка якої Т. Самая зазначає, що «для творчого обличчя естрадного вокаліста завжди важливим залишається індивідуальне звучання, особистий саунд, художня виконавська майстерність, пов'язана також і з використанням звукової апаратури» [6, с. 90–91]. Ми цілком погоджуємося з міркуваннями цих науковиць і вважаємо, що зазначений принцип дає змогу майбутньому естрадному співакові максимально повно використовувати найсильніші сторони свого мистецького хисту, допомагаючи віднайти власну виконавську неповторність — індивідуальну виконавську манеру — одну з основних складових успіху естрадного виступу.

Найвищим проявом виконавської майстерності майбутнього естрадного співака є виступ на сцені. Вирішальне значення на шляху до успішного виступу має репертуар, вибір якого слід здійснювати з урахуванням індивідуальних вокально-виконавських можливостей студента, його художніх смаків, уподобань та опорою на «перспективу» (спрямуванням на музично-виконавський розвиток у цілому).

Звісно, викладач при виборі вокального репертуару має враховувати не лише індивідуальність студента, а й керуватися *принципом єдності технічного й емоційного розвитку*. Цей принцип у контексті питання вибору вокального репертуару викладачем слід розглядати в декількох аспектах. Приміром, як пошук високохудожніх вокальних творів, які вражають красою, довершеністю, смисловими сенсами й емоційною перетворювальною силою та в той же час мають «посильні» для молодого виконавця завдання технічного плану. Або в більш широкому розумінні — як вибір творів, при опануванні яких майбутній естрадний співак може «зростати» емоційно й технічно. Інакше кажучи, цей принцип може «програватися» не лише стосовно репертуарних вимог, а і як єдність художніх та технічних завдань дисципліни «Вокальний клас». Формування виконавської майстерності на основі зазначеного принципу уособлює процес набуття студентом індивідуальних технічних прийомів виконання та засобів емоційного прояву художньо-образного змісту твору, готовності «емоційно розкритися» перед публікою, демонструючи майстерне володіння голосовими можливостями.

Шлях до досягнення виконавської майстерності передбачає регулярну практику, у тому числі самостійну. Зазначене зумовлює впровадження *принципу самостійності та систематичності* у вокально-виконавський процес. Адже саме щоденне наполегливе, систематичне вправління в класі вокалу з викладачем або під час самостійної домашньої роботи дає змогу прогресувати студенту, з кожним днем покращуючи його вокальну техніку та виконавські вміння, забезпечуючи поступове зростання виконавської майстерності.

Зауважимо, що самостійна та систематична робота студента може мати не лише практичний (освоєння практичних прийомів профілактики голосових порушень, розслаблюючих вправ, самомасажу, розвивальних і зміцнювальних гімнастичних комплексів тощо), а й теоретичний характер та проявлятися як самостійне опрацю-

вання студентом теоретико-методичної літератури з питань будови голосового апарату, охорони та гігієни голосу, виконавського аналізу музичного твору, а також аналізу виконавських інтерпретацій інших авторів цього твору.

Упровадження пропонованих нами принципів роботи на заняттях вокалу сприятимуть не лише формуванню виконавської майстерності студентів, але й збільшенню ефективності процесу фахової підготовки майбутніх естрадних співаків у цілому.

Висновки, рекомендації, перспективи подальших досліджень. Виклики сьогодення, що стоять перед українським суспільством, зумовлюють зростання вимог щодо підготовки майбутніх фахівців з напряму естрадного виконавства. Одночасно з цим сучасна система фахової підготовки майбутнього естрадного співака в закладах вищої освіти також потребує реалізації більш дієвих підходів і принципів, спрямованих на зростання якості професіоналізму та формування виконавської майстерності як високого рівня виконавської діяльності, що характеризується гармонійним поєднанням технічної складової зі здатністю до глибокого проникнення в сутність вокального твору з подальшим переживанням його художньо-образного змісту та переконливим артистичним втіленням у неповторному звучанні. Обсяг цієї статті дав змогу висвітлити лише деякі з принципів формування виконавської майстерності, ефективність яких доведена практичними заняттями з вокалу викладачами кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з майбутніми співаками-естрадниками. Подальшого дослідження потребує розкриття таких аспектів проблеми, як пошук ефективних методів формування виконавської майстерності студентів в умовах дистанційного навчання, деталізація засобів удосконалення навичок володіння звукопідсилювальною апаратурою в майбутніх співаків-естрадників, формування сценічно-акустичної адаптивності майбутнього співака тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. Педагогічна майстерність: підруч. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.
2. Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушева Т.Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посіб. Харків: НФаУ, 2009. 140 с.
3. Фаломеєва Н.А. Виконавська майстерність естрадного співака: навч.-метод. посіб. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 169 с.
4. Антонюк В.Г. Постановка голосу: навч. посіб. для студ. вищ. муз. навч. закл. Київ: Укр. ідея, 2010. 98 с.
5. Черній В.В., Одайник С.І., Тітова О.Р. Удосконалення вокально-виконавської майстерності в навчальному процесі: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти за спец. «Муз. мистецтво». Житомир, 2024. 166 с.

6. Самая Т.В. Вокальне мистецтво естради України: моногр. Київ: Четверта хвиля, 2019. 152 с.
7. Мережко Ю.В., Петрикова О.П., Леонтьєва С.Л. Вокально-виконавська підготовка майбутніх артистів-вокалістів у вищій школі на основі міждисциплінарної інтеграції. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2017. V (23). Is. 139. С. 71–74.
8. Дрожжина Н.В. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика: навч. підруч. Харків: Вид-во «Естет Принт», 2019. 336 с.

Svitlana Gmyrina, Svitlana Tochkova, Tetiana Lanina

FORMING PERFORMANCE SKILLS OF A FUTURE POP SINGER IN VOCAL LESSONS

The article deals with the problem of forming performance skills of a future pop singer as the basis of his/her professionalism. The authors have processed and analysed the scientific and methodological literature elucidating the essence of musical and performing skills, the specifics and components of vocal and performance skills, as well as the main stages and principles of its formation by future pop singers in vocal lessons. It has been found that vocal and performance training is a powerful lever that contributes to the formation of performance skills of a future pop singer, as it contains practical and creative activities aimed at accumulating special knowledge of the vocal apparatus, acquiring skills in mastering vocal technique, as well as acquiring personal and professional qualities and values. The competency approach is substantiated as one that is aimed at the complex development and improvement of the basic vocal and performance skills of a future pop singer and the coherence of the complex of professional knowledge that is necessary for a future performance. The authors have outlined the main essential components of a future pop singer's performing skills, in particular, such as performance technique, individual solo style, figurative and emotional expressiveness, interpretation, artistry, performance culture, etc. The importance of continuity, dedication, self-discipline, as well as the desire for self-improvement and self-expression on the way to acquiring performing skills by a music education student is emphasised. The authors interpret performance skills of a pop singer as possessing a high level of performance, characterized by a harmonious combination of its technical component (the singer's perfect mastery of the entire arsenal of vocal performance techniques) with the ability to deeply penetrate the essence of a vocal work with the subsequent experience of its artistic and figurative content and convincing artistic embodiment in a real interesting and unique sound. It is emphasised that the formation of performance skills by future students of music education is a necessary link in the process of successful formation of musical talents and ensuring their future professional career in the field of pop vocal art.

Keywords: performance skills, pop singer, students of musical education, vocal technique, performing interpretation.

REFERENCES

1. Ziaziun, I. A., Kramushhenko, L. V., & Kryvonos, I. F. (1997). I. F. *Pedahohichna maisternist [Pedagogical Skill]*. Textbook, Kyiv: Vyshcha shkola, 349 p. [in Ukrainian].
2. Kaidalova, L. H., Shchokina, N. B., Vakhrusheva, T. Yu. (2009). *Pedahohichna maisternist vykladacha [Pedagogical Skill of the Teacher]*. Study guide, Kharkiv: National University of Pharmacy, 140 p. [in Ukrainian].
3. Falomieieva, N. A. (2021). *Vykonavska maisternist estradnoho spivaka [Performing Skill of a Pop Singer]*. Educational and methodological guide, Sumy: FOP Tsioma S. P., 169 p. [in Ukrainian].
4. Antoniuk, V. H. (2010). *Postanovka holosu [Voice Production]*. Study guide for students of higher music educational institutions, Kyiv: Ukrainska idea, 98 p. [in Ukrainian].
5. Chernii, V. V., Odainyk S. I., & Titova, O. R. (2024). *Udoskonalennia vokalno-vykonavskoi maisternosti v navchalnomu protsesi [Improving Vocal and Performing Skills in the Educational Process]*. Study guide for students of higher education majoring in «Musical Art», Zhytomyr, 166 p. [in Ukrainian].
6. Samaia, T. V. (2019). *Vokalne mystetstvo estrady Ukrainy [Vocal Art of Pop Music in Ukraine]*. Monograph, Kyiv: Chetverta khvyliia, 152 p. [in Ukrainian].
7. Merezko, Yu. V., Petrykova, S. L., & Leontiyeva, S. L. (2017). *Vokalno-vykonavska pidhotovka maibutnikh artystiv-vokalistiv u vyshchii shkoli na osnovi mizhdystyplinarnoi intehtatsii [Vocal and Performing Training of Future Artists-Vocalists in High School Based on Interdisciplinary Integration]*. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, V(23), Issue 139, 2017, 71–74 [in Ukrainian].
8. Drozhzhyna, N. V. (2019). *Vokalne mystetstvo estrady: istoriia, teoriia, praktyka [Pop Vocal Art: History, theory, practice]*. Textbook, Kharkiv: «Estet Prynt», 336 p. [in Ukrainian].